

การป้องกัน

ผลประโยชน์ทับซ้อน

และปลูกฝังองค์ความรู้ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับ

CONFLICT OF INTEREST

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

คำนำ

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกหน่วยงานภาครัฐต้องร่วมกันขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล โดยการทำงานดังกล่าว ต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาการทุจริตภายในหน่วยงานภาครัฐ จึงมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกและการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการต่อต้านการทุจริตให้กับบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ

งานกฎหมายและคดี ฝ่ายบริหารทั่วไป
สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

สารบัญ

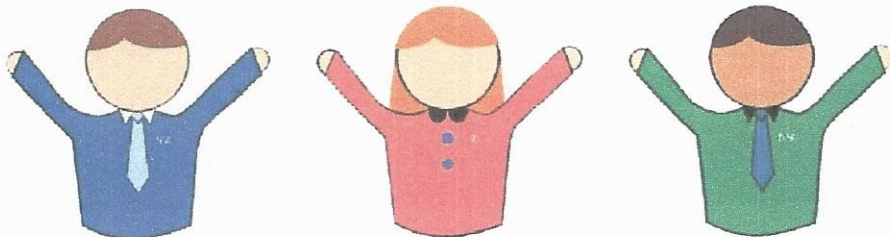
	หน้า
บทนำ	๑
บทที่ ๑	๓
๑.๑ ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน	๓
๑.๒ นิยามศัพท์และแนวคิดสำคัญ	๓
๑.๓ แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน	๔
บทที่ ๒	๖
หลักการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ผลประโยชน์ทับซ้อน	๖
๒.๑ หลักการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน	๖
๒.๒ แนวทางการจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ผลประโยชน์ทับซ้อน	๗
บทที่ ๓	๑๒
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐	๑๒
๓.๑ องค์ประกอบของกฎหมาย	๑๒
๓.๒ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องห้ามตามกฎหมาย	๑๓
๓.๓ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส (ภริยาหรือสามี)	๑๔
๓.๔ แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้ฝ่าฝืนบทบัญญัติ	๑๕
พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๐	
บทที่ ๔	๑๗
การบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๗
แนวทางการป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ	๑๗
พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๓	

บทนำ

การทุจริต คือ การใช้อำนาจอิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองญาติพี่น้องหรือพวกพ้อง การทุจริตเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรและประเทศชาติ ในภาคราชการ การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นการใช้อำนาจในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ให้แก่ตนเอง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง มักจะพบในการ “ฮั้วประมูล” ระหว่างภาครัฐและเอกชน หรือการทุจริตในการสัมปทานผูกขาดการทุจริต โดยการทำลายระบบการตรวจสอบอำนาจของรัฐเป็นการดำเนินการให้บุคคลที่มีสายสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งในภาครัฐใช้อำนาจและอิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทุกภาคส่วนจึงต้องให้ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นกลไก ในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญในการกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีการบูรณาการ ความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติฯ ดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานของรัฐจึงต้องให้ความสำคัญกับการประสานงาน การบูรณาการและการทำงานร่วมกันของเครือข่ายทุกภาคส่วนภายในประเทศ เพื่อเป็นกลไกและเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งการพัฒนาด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับการเสริมสร้างบุคลากรที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญ ในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการพัฒนาระบบกลไกในการต่อต้านการทุจริตในทุกส่วนราชการ

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

บทที่ ๑

- ❖ ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน
- ❖ นิยามศัพท์และแนวคิดสำคัญ
- ❖ แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

บทที่ ๑

นิยามและแนวคิดสำคัญ

๑.๑ ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน

คำว่า Conflict of Interests มีการใช้คำภาษาอังกฤษไว้มากมาย เช่น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” “ผลประโยชน์ขัดกัน” “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” ถ้อยคำเหล่านี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบอันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรมและหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ใช้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัวโดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินที่มีลักษณะ ดังนี้

๑. หาผลประโยชน์ให้ตนเอง คือ การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตนเอง
๒. รับผลประโยชน์ คือ การรับสินบนหรือรับของขวัญเพื่อประโยชน์ตนเอง
๓. ใช้อิทธิพล เป็นการเรียกรับผลตอบแทน โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่จนส่งผลให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม
๔. ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน
๕. ใช้ข้อมูลลับของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่น เช่น เปิดเผยคุณลักษณะเฉพาะ ในกรณีการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน
๖. รับงานนอก ได้แก่ การเปิดบริษัททำธุรกิจซ้อนกับหน่วยงานที่ตนเองทำงานอยู่
๗. ทำกิจการหลังจากพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ด้วยการแสวงหาผลประโยชน์หน่วยงานเดิมที่เคยปฏิบัติหน้าที่

๑.๒ นิยามศัพท์และแนวคิดสำคัญ

๑.๒.๑ ผลประโยชน์ส่วนตน “ผลประโยชน์” คือสิ่งใดๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ทั้งทางบวกหรือทางลบ “ผลประโยชน์ส่วนตน” ไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ด้านการปฏิบัติงานหรือธุรกิจของเจ้าหน้าที่แต่รวมถึงคนที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย

๑.๒.๒ ผลประโยชน์ส่วนรวม คือ ผลประโยชน์ของบุคคลในสังคมเดียวกันและเป็นเจ้าของร่วมกัน

๑.๒.๓ หน้าที่สาธารณะ หน้าที่สาธารณะของผู้ที่ทำงานให้ภาครัฐ คือ ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ บุคคลเหล่านี้ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่น หรือระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่ทำงานให้ภาครัฐด้วย

๑.๒.๔ หน้าที่ทับซ้อน หรือผลประโยชน์เบียดซ้อนกันมี ๒ ประเภท

ประเภทแรก เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท ปัญหาจะเกิดขึ้น เมื่อไม่สามารถแยกแยะบทบาทหน้าที่ทั้งสองออกจากกันได้ อาจทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ คนส่วนใหญ่ยังไม่กังวลต่อปัญหานี้เพราะดูเหมือนไม่มีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง

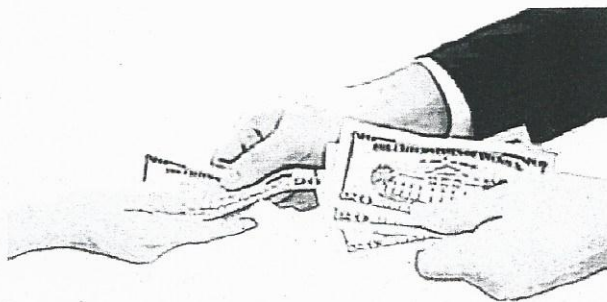
ประเภทที่สอง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และการทำบทบาทหน้าที่ในหน่วยงานหนึ่งนั้น ทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่การทำบทบาทหน้าที่ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้

๑.๓ แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

- ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริงมีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

- ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็นเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติตนอย่างมีจริยธรรมเท่านั้น แต่ต้องทำให้คนอื่นๆ รับรู้ และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

- ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์กับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

บทที่ ๒

- ❖ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน
- ❖ แนวทางการจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห
ผลประโยชน์ทับซ้อน

บทที่ ๒

หลักการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้นและยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

๒.๑ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๑.๑ ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ การทำเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหน้าที่หลักสำหรับเจ้าหน้าที่ในการตัดสินใจและให้คำแนะนำภายใต้กรอบของกฎหมายและนโยบาย เจ้าหน้าที่จะต้องทำงานในขอบเขตหน้าที่ พิจารณาความถูกต้อง อย่างเป็นกลาง และไม่มีอคติลำเอียง

๒.๑.๒ สนับสนุนความโปร่งใสและพร้อมรับผิด การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนต้องอาศัยกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง การเปิดเผยข้อมูลและการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่ให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการอย่างเปิดเผยและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย

๒.๑.๓ สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายและสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อตรงต่อหน้าที่ ซึ่งต้องอาศัยวิธีการดังนี้

- ให้คำแนะนำและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และการปฏิบัติ รวมถึงการใช้กฎเกณฑ์ที่มีในสภาพแวดล้อมการทำงาน
- ป้องกันไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนที่เจ้าหน้าที่เปิดเผยรั่วไหล เพื่อมิให้มีผู้นำไปใช้ในทางที่ผิด
- ให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและกระบวนการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนเพื่อให้รู้สึกเป็นเจ้าของและปฏิบัติตาม
- ดำเนินการจัดการและลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานขององค์กร

๒.๒ แนวทางการจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาลดผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๒.๑ กรอบการทำงาน เป็นวิธีการกว้างๆ ไม่จำกัดอยู่กับรายละเอียดข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการตามบริบทขององค์กรและกฎหมายได้มี ๕ ขั้นตอนสำหรับการพัฒนาและการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

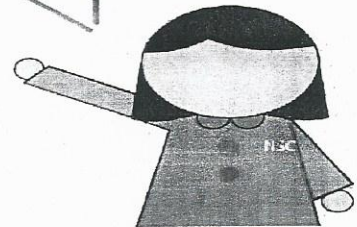
๑. ระบุว่าผลประโยชน์ทับซ้อนแบบใดบ้างที่มักเกิดขึ้นในองค์กร
๒. พัฒนานโยบายที่เหมาะสมรวมถึงกลยุทธ์การจัดการและแก้ไขปัญห
๓. ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับต่างๆ รวมถึงเผยแพร่นโยบายการจัดการ
๔. ดำเนินการเป็นแบบอย่าง
๕. สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนองค์กรและชุมชนรับทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๒.๒ รายละเอียดแต่ละขั้นตอน

๑) การระบุผลประโยชน์ทับซ้อน

- ขั้นตอนแรก ได้แก่ การระบุว่าการดำเนินงานของหน่วยงานมีจุดใดบ้างที่เสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและผลประโยชน์ทับซ้อนที่จะเกิดขึ้นได้นั้นมีประเภทใดบ้าง
- เป้าหมายสำคัญ คือ องค์กรต้องรู้ว่าอะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำขึ้นได้
- การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญ เพราะทำให้ระบุจุดเสี่ยงได้ครอบคลุมทำให้เจ้าหน้าที่รู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมมือกับนโยบาย

- ตัวอย่างของผลประโยชน์ส่วนตน เช่น ผลประโยชน์ทางการเงินเศรษฐกิจ (เช่น หนี้สินธุรกิจส่วนตัว/ครอบครัว ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว ชุมชน ชาติพันธุ์ ศาสนา ฯลฯ) ความสัมพันธ์กับองค์กร การทำงานเสริม ความเป็นอิสระ/การแข่งขันกับคนอื่น
- ตัวอย่างของจุดเสี่ยง เช่น การปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชนการทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจตราเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานของการทำงานหรืออุปกรณ์ในภาคธุรกิจ การออกไปอนุญาตการให้บริการที่มีอุปสงค์มากกว่าอุปทาน

๒) พัฒนากลยุทธ์และตอบสนองอย่างเหมาะสม องค์กรประกอบประการหนึ่งในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนคือ ความตระหนักของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

- รู้ได้ว่าเมื่อใดมีผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้นและเกิดขึ้นในแบบใด
- เปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนและบันทึกกลยุทธ์ต่างๆ ที่ใช้เพื่อการจัดการ
- ติดตามประสิทธิภาพของกลยุทธ์ที่ใช้

๓) ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และหัวหน้างานระดับสูง

- เพื่อให้การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนมีประสิทธิภาพต้องมีการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ในองค์กรเอกชนที่มาทำสัญญา อาสาสมัครหัวหน้างานระดับสูง และกรรมการบริหารการให้ความรู้จะเริ่มตั้งแต่การปฐมนิเทศและมีอย่างต่อเนื่องในระหว่างทำงาน เจ้าหน้าที่ทุกคนควรเข้าถึงนโยบายและข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถระบุและเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน ส่วนตัวผู้บริหารเองก็ต้องรู้วิธีการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

- ขั้นตอนแรกของการให้ความรู้ คือ สร้างความเข้าใจว่าอะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อน ผลประโยชน์ทับซ้อนใดเกิดขึ้นบ่อยในองค์กรรวมถึงความแตกต่างของความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน เช่น การติดต่อ การร่วมทำงานกับภาคเอกชนการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับภาคเอกชน เป็นต้น

- นอกจากการให้ความรู้แล้ว ความตื่นตัวและเอาใจใส่ของผู้บริหารจะช่วยให้การแสวงหาจุดเสี่ยงและพัฒนาวิธีการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป

๔) ดำเนินการเป็นแบบอย่างการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยความทุ่มเทของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งระดับบริหารซึ่งต้องแสดงภาวะผู้นำ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มักจะคำนึงถึงสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสนใจ

ผู้บริหารควรจะต้อง

- พิจารณามีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ว่าหน่วยงานมีปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่
- ชั่งน้ำหนักประโยชน์ขององค์กร ประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะและพิจารณาว่าอะไรคือวิธีที่ดีที่สุด
- พิจารณปัจจัยอื่นๆ รวมถึงระดับและลักษณะของตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน

๕) สื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสีย

- ประเด็นสำคัญ คือ ภาพลักษณ์ขององค์กรในการรับรู้ของผู้มีส่วนได้เสีย เนื่องจากไม่ว่าจะสามารถจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อนได้ดีเพียงใด แต่ถ้าผู้มีส่วนได้เสียรับรู้ในสิ่งที่ตรงกันข้ามก็อาจเกิดผลเสียได้เช่นกัน

- การทำงานกับองค์กรภายนอกไม่ว่าเป็นเอ็นจีโอ หรือภาคธุรกิจ จะต้องระบุจุดเสี่ยงของผลประโยชน์ทับซ้อนก่อนและพัฒนาวิธีการป้องกัน

วิธีดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ได้รับผลการดำเนินการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสาธารณะและได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ในการร่วมกันจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้มีส่วนได้เสียนี้ องค์กรภาครัฐต้องดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

๖) การบังคับใช้และทบทวนนโยบาย

- ระบบจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ต้องได้รับการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานที่มีการพัฒนาไปตามระยะเวลา นอกจากนี้ยังควรมีการเรียนรู้จากองค์กรอื่นๆ เพื่อเป็นการสื่อสารว่าองค์กรมีความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน โดยอาจพัฒนาระบบสนับสนุน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะและการให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่การเปิดเผยและรายงานข้อสงสัยเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบ และการบริหารที่บกพร่อง/อคติของภาครัฐ เป็นรากฐานของความถูกต้องเป็นธรรม (Integrity) และการยึดมั่นยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

บทที่ ๓

- ❖ องค์ประกอบของกฎหมาย
- ❖ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องห้ามตามกฎหมาย
- ❖ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส (ภริยาหรือสามี)
- ❖ แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้ฝ่าฝืน
บทบัญญัติ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.
๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๐

บทที่ ๓

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๐

๓.๑ องค์ประกอบของกฎหมาย

ห้ามดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

(๓) การรับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือเป็นหุ้นส่วน หรือเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ได้รับมอบหมาย ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจจะมีการขัดแย้งต่อประโยชน์ทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้น

๓.๒ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

๑) เป็นคู่สัญญา หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามาทำสัญญากับหน่วยงานรัฐ มีฐานะเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ อันเป็นสัญญาที่จะต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

๒) การมีส่วนได้เสียในสัญญา หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น จะต้องมีเจตนาประสงค์จะให้ตนได้รับประโยชน์หรือเลือกประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นโดยการใช้อำนาจหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสัญญานั้นหรือการเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อเป็นการป้องกันในกรณีที่ตนอาจจะต้องเสียประโยชน์หรือได้รับความเสียหาย

๓) การเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดได้ร่วมกันลงทุนในห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นต้น และได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเจตนาที่จะเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลอื่น

๔) การถือหุ้นในบริษัท หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ได้เข้าไปลงทุนโดยมีหุ้นในบริษัท ตามทะเบียนผู้ถือหุ้นและบริษัทที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหุ้นอยู่นั้น ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งมีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

๕) รับสัมปทาน หรือคงไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าไปเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ที่รับสัมปทาน

สัญญาสัมปทาน หมายถึง สัญญาที่เอกชนได้รับอนุญาตจากรัฐให้ดำเนินการกิจการต่างๆ แทน ดังต่อไปนี้

- สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ
- สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
- สัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ และทำสัญญาสัมปทานในสถานะเอกชน อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๖) เป็นกรรมการ ที่ปรึกษาในธุรกิจเอกชน หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในธุรกิจเอกชน

๗) ตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น ได้ทำการเป็นตัวแทน กับตัวการที่เป็นเอกชนในธุรกิจเอกชนอันเป็นหน้าที่ของตัวแทนในธุรกิจเอกชน

๘) ในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ได้เข้าไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน

๓.๓ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม บทบัญญัติดังกล่าว ยังบังคับไปถึงคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ภริยาหรือสามี) ด้วยโดยมีข้อห้าม ดังต่อไปนี้

๑) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นคู่สัญญา หมายถึง การห้ามคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งเข้ามาเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับหน่วยงาน ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

๒) ห้ามคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนได้เสียในสัญญา หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งได้อาศัยอำนาจหน้าที่โดยมีเจตนาหรือความประสงค์ที่จะให้ตนได้รับประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่นๆ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของ คู่สมรสไปดำเนินการใดๆ ในสัญญา

๓) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐได้ลงทุนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดและได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานรัฐ

๔) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นถือหุ้นในบริษัท หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปลงทุนโดยการมีหุ้นในบริษัทตามทะเบียนผู้ถือหุ้นและบริษัทที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหุ้นอยู่นั้นได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ

๕) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนที่ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

๖) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าหน้าที่รัฐในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆ เป็นกรรมการ เป็นที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือ ลูกจ้างในธุรกิจเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้ การกำกับดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของ รัฐ ผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพผลของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดแย้ง กับประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้นั้น

๓.๔ แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๐

๑) การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่งก่อนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลนั้นจะต้องตรวจสอบตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะว่าได้มีการดำเนินกิจการใดๆ บ้างในขณะที่ตนเองได้อยู่ในสถานะของเอกชนที่ ได้ทำธุรกิจหรือทำการค้าไว้กับรัฐ โดยจะต้องตรวจสอบการเป็นคู่สัญญากับรัฐการรับสัมปทานจากรัฐ หรือการ เป็นกรรมการผู้จัดการ การถือหุ้นหรือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนต่างๆ ว่ามีหรือไม่และ จะต้องสำรวจกิจการต่างๆ ของคู่สมรสรวมไปถึงศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบก่อนเข้าสู่ตำแหน่งว่า จะต้องดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับกิจการธุรกิจนั้นอย่างไร มิให้ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย

๒) การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตำแหน่งในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ดำรงตำแหน่งตามข้างต้นจะต้องไม่ดำเนินกิจการใดๆ ที่ เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ แห่ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการทำความเข้าใจกับคู่สมรสหาก ไม่สามารถทำความเข้าใจกับคู่สมรสในหลักการของกฎหมายได้แล้ว หรือเกิดการเข้าใจที่ไม่ถูกต้องอาจจะเป็นการ ดำเนินการที่เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายกล่าวคือแม้ตนเองจะมีได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่ละเลย ไม่ใส่ใจกับการดำเนินการของคู่สมรสทำให้คู่สมรสดำเนินกิจการต่างๆ ตามที่กฎหมายห้ามไว้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องได้รับโทษทางอาญาที่เกิดจากการกระทำของคู่สมรส โดยจะต้องถูกระวางโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

๓) การดำเนินกิจการในภายหลังพ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ถึง สองปี) มาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้บัญญัติ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้ดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินการนั้นต่อไปอีกเป็นเวลาสองปีนับแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐใน ตำแหน่งนั้นๆ แล้วการห้ามในส่วนนี้ได้ห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐไว้ด้วย

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

บทที่ ๔

❖แนวทางการป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืน
บทบัญญัติ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๓

บทที่ ๔

การบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวทางการป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาตรา ๑๐๓ (การให้ – การรับของขวัญและผลประโยชน์)

๔.๑ หลักการและแนวคิด

หลักการและแนวคิด สามารถประยุกต์ใช้ประกอบการดำเนินการตามนโยบายการให้และรับของขวัญและผลประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

๔.๒ เจตนารมณ์

เพื่อสร้างความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐว่าจะตัดสินใจและกระทำหน้าที่โดยยึดผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลักปราศจากผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔.๓ ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่ใช้ในความหมายนี้

- ของขวัญและประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ (เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ บริการหรืออื่นๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้ หรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือน รายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ
- ของขวัญและผลประโยชน์อื่นใดสามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจจะไม่สามารถตีค่าตีราคาได้
- ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ หมายถึงรวมถึงสินค้า บริโภค ความบันเทิง การต้อนรับ ให้ที่พักการเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้
- ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้

๔.๔ ควรมีการจัดการอย่างไร

การจะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ มี ๒ คำถาม ที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญและหรือผลประโยชน์ คือ

๑) เราควรรับหรือไม่ ตามหลักการทางจริยธรรมแม้ว่าเราจะไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับในโอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี อย่างไรก็ตามมีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสม อย่างยิ่งที่จะรับถ้าเป็นการให้เงินจะต้องปฏิเสธไม่ว่าจะเป็นโอกาสใดๆ

เนื่องจากการรับเงินสด หรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงิน เช่น สลากกินแบ่งรัฐบาล หุ้น พันธบัตร เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมและอาจเข้าข่ายการรับสินบน

- การถูกเสนอสิ่งใดๆ นอกเหนือจากเงินนั้น สิ่งที่เราควรนำมาเป็นเหตุผล ในการตัดสินใจ คือ ทำไมเขาจึงเสนอให้กับเรา

- ความประทับใจของท่านต่อของขวัญ และหรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลต่อการทำงานในอนาคต ถ้าท่านทำงานอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การออกใบอนุญาตหรือการอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ ฯลฯ ท่านจะต้องปฏิบัติตามนโยบายและหลักจริยธรรมเรื่องนี้ มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่นการรับก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม หรือไม่แล้วผลประโยชน์ส่วนตนที่ได้รับกลายเป็นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือก่อให้เกิดข้อสงสัยต่อสาธารณชนว่าเป็นการประพฤติโดยมิชอบ

การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพฤติมิชอบ และการทุจริต ดังนั้นในแต่ละส่วนราชการจึงควรกำหนดนโยบายการรับของขวัญและผลประโยชน์ของตนเองโดยส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ ที่เสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบควรกำหนดนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัดมากกว่าหน่วยงานอื่น หลักการการปฏิบัติงานในภาครัฐอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “การกระทำและการตัดสินใจใดๆ จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลางปราศจากการมีส่วนได้ส่วนเสียในการให้บริการและปกป้องผลประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม”

ดังนั้น องค์กรหรือบุคคลใดๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือผลประโยชน์มาแสวงหาความชอบ/ผลประโยชน์ให้กับองค์กรของตน หรือตนเอง ทำให้เกิดความสั่นคลอนความเชื่อถือว่าวางใจที่ประชาชนมีต่อภาครัฐและทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ประการสำคัญสมาชิกทั้งหมดในสังคมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมภายใต้ระบอบประชาธิปไตยข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมโดยกระทำ และแสดงออกโดยยึดมาตรฐานความโปร่งใสความพร้อมรับผิดชอบและแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง

๒) เราต้องรายงานหรือไม่ การรายงานการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ให้ตัดสินจากหลักการต่อไปนี้

- ธรรมชาติของผู้ให้พิจารณาตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องรวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน เช่น การห้ามรับของขวัญหรือประโยชน์จากคู่สัญญา การตรวจสอบด้านต่างๆ ฯลฯ

หน่วยงานควรกำหนดนโยบายด้านนี้ให้เคร่งครัดและมีกระบวนการที่ช่วยให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถจัดการเรื่องนี้ได้อย่างเหมาะสม

- บทบาทหน้าที่ของท่านในองค์กรถ้าข้าราชการนั้นๆ ทำงานในขอบข่ายที่อ่อนไหวและต้องการความเชื่อถือไว้วางใจเป็นพิเศษควรให้แน่ใจที่สุดว่าตัวท่าน และองค์กรมีความเที่ยงธรรมและจะไม่ถูกตั้งข้อสงสัย แม้ว่าหน่วยงานของท่านมิได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการห้ามรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ ท่านควรดำรงความถูกต้องด้วยการรายงานหรือปฏิเสธที่จะรับของขวัญ และหรือผลประโยชน์นั้นๆ ทั้งนี้ตามหลักการ การกำหนดว่าของขวัญและผลประโยชน์อื่นใดควรต้องรายงาน หรือไม่ให้เทียบกับค่า ตามราคาตลาดต้องมีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

๔.๕ แนวพิจารณาในการปฏิบัติ

- ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับโบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็กหรือเป็นเรื่องเล็กน้อยของของขวัญนั้นๆ ย่อมเป็นทรัพย์สินขององค์กร ไม่ว่าจะมียุทธราคาเท่าใด

- ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ไม่ต้องรายงานและอาจเก็บเป็นของตนเองได้

- ของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานหน่วยงานและลงทะเบียนไว้

- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท และเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องรับให้องค์กรโดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินว่าสมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้นๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่

- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดมากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินขององค์กรเพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะ และหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป

- ถ้าในปีงบประมาณใดๆ คุณค่ารวมของของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียว กลุ่มเดียวกัน หรือผู้ให้มีความสัมพันธ์กันหลายๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงาน ของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

- เงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ (เช่น หุ้น พันธบัตร สลากกินแบ่งรัฐบาล) ควรที่จะปฏิเสธไม่รับ

- ของขวัญ และหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชน องค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่าเสมอบ่อยครั้ง ควรปฏิเสธการรับ

- เงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ (เช่น หุ้น พันธบัตร สลากกินแบ่งรัฐบาล) ควรที่จะปฏิเสธไม่รับ

ผู้รับจะเก็บรักษาไว้เองหรือไม่

- ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เองหากมีค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

- หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินว่าข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น จะเก็บไว้เองได้หรือไม่

- หากราคามากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการและส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่า จะใช้ประโยชน์อย่างไร

การฝ่าฝืนกฎหมายมีโทษอย่างไร

อาจถูกลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน หรือไล่ออก ขึ้นกับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน นอกจากนั้น หากการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นๆ เข้าข่ายการรับสินบน ฉ้อฉลทุจริต และสามารถพิสูจน์ได้ว่า ข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นๆ รับของขวัญหรือผลประโยชน์ ซึ่งมีผลต่อความเป็นธรรมก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ให้โดยมิชอบ หากถูกตัดสินว่าผิดจริงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วมในการรับโทษทางอาญา

๔.๖ การรับของขวัญและผลประโยชน์กฤษฎีกาแห่งความเสี่ยง

การรับของขวัญและผลประโยชน์ใดๆ เป็นสาเหตุให้สาธารณชนรับรู้ว่าการปฏิบัติอย่างมีอคติ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก่อให้เกิดการทำลายความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ต่อภาครัฐและต่อข้าราชการ

กฎแห่งความเสี่ยง ๒ ประการที่สำคัญ คือ

๑) ความพยายามที่จะหลบเลี่ยงกฎหมาย โดยตีค่าราคาของขวัญหรือผลประโยชน์น้อยกว่าความเป็นจริงเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการกระทำดังกล่าวนับว่าเป็นการคดโกงและหลอกลวง ซึ่งเข้าข่ายการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม

๒) การเพิกเฉยมองข้ามความผิดและละเลยต่อผลที่เกิดขึ้นการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ อาจทำให้ติดเป็นนิสัยอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดความคาดหวังเสมอว่าจะได้รับของขวัญ หรือผลประโยชน์ใดๆ ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้รับจ้าง ผู้รับเหมา และหรือผู้รับจัดซื้ออาจรับรู้ผิดพลาดและเข้าใจว่าการรับจ้างต่างๆ ไม่ต้องทำในระดับมาตรฐานหรือลดคุณค่าการบริการนอกจากนั้นหากเกิดการปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีพฤติกรรม เคยชินกับ “การรับรางวัล” จากการปฏิบัติหน้าที่ และละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบซึ่งจัดได้ว่าเป็นการรับสินบน

